

ADAOSE ȘI INDREPTĂRI

I. la INTRODUCEREA

§ 21. Un *t* (sau *d*) final parasitic s'a dezvoltat la următoarele vorbe: maibent (= mabein), saivant (= saivan), șahmarand (= șahmaran) etc.

elisiunea unui *r* în vorbele: berbe[r]lic, murda[r]lic și serda[r]lic.

§ 40. „Cu rogojina aprinsă în cap“ ... O reminiscență a acestui obicei și în „Cântecul lui Priscovenu“ din Teleorman (Tapu, 97-98): Șapte boieri de țară, Să mergem la jăluială, Să dăm jalbă Impăratului, În porța Țarigradului... Cei șapte boieri se gătia... La Țarigrad ajungea... El din caic jos se da, Cu ipingele se 'mbrăca... Șapte rogojini că'mi lua... Cu catran le cătrănia, Cu bumbac le bumbăcia Și cu spirt că le stropia, În trei prăjini le ridica, Luminarea c'aprindea, Foc la rogojini că'mi da. Rogojinile 'mi ardea, Focu mare se făcea, Țarigradu înspăimînta... Am venit la jeluială Înaintea Măriei sale, Cum judeci lumea tătă, Să ne faci nouă dreptate!

§ 41. Lăutarii conservă și astăzi unii termeni speciali din tehnica muzicii turcesci. Ast-fel cîrdele viorei (și cobzel) poartă nume orientale: cîrda lui „sol“ se numește *rast*, a lui „re“ sau „mi“ *nevâ* și a lui „la“ *sebâ* sau *sabâ* (Bilciurescu, Ghidul Bucurescilor, p. 67). În capitolul ce Sulzer consacră muzicii turcesci, se află următorul pasaj (II, 438), care poate servi de comentariu observațiunii precedente: Numele tonurilor pe violină: prima cîrdă *rast*, a doua... *nevâ*... iar semi-tonul *sebâ*...

§ 45. Tractatul din 1391 e atestat, independent de Fotino, de către d'Ohsson (VII, 442) și Hammer (XVII, 105).

§ 70. În privința termenului „scîndură de Galați“, cf. M. Nacu. Geografia jud. Covurlui (1891), p. 240: „Cînd e vorba de lemnele de construcție nu se amintesc la Constantinopole de cît de cheresetelele din Galați. Așa, de exemplu, cînd cineva cere acolo o scîndură grîsă (dulap), nu se exprimă altfel de cît: dă-mi un *gâlățen*... (după un raport al consulului român din Constantinopole).

§ 109. Elementul turcesc lipsesc nu numai din literatura religioasă propriu-zisă, ci aprîpe cu desăvîrșire și din acele ramuri ale literaturii populare (ca colinde, descîntece, vrăji...) cari stau în raport mai mult sau mai puțin intim cu credințele religioase.

Bogate în turcisme sînt și baladele oltene culese de d. Chr. N. Tapu și publicate în colecțiunea *Materialelor folkloristice* (cf. adaosul

la Bibliografia) de sub direcțiunea d-lui Gr. G. Tocilescu. Ele sînt interesante prin o tendență modernizătoare, care se manifestă pe de o parte în numeroasele diformațiuni ale terminilor titlaturii otomane (cari în colecțiunile anterioare conservă forma primordială; ca ex. cf. spahi), iar pe de alta prin substituirea de vorbe neologice (ex. de haine) în locul vechilor numiri consacrate. Aceste particularități arată îndeajuns, că spiritul poporului a intrat deja în al doilea stadiu al evoluțiunii sale, când amintirile trecutului încep să amurgescă și expresiunea lor să devie din ce în ce mai vagă.

Colecțiunii oltene îi sînt particulare:

a) nume proprii ca: Ağuș[liță], Aișa [Aișica, Aișița], Arsan, Delidarda, Idirna, Mizil-Craiü [Mizilca, Mizilcuța], Savalat, Suliman-Pașa etc. și frase întregi turcesci mai mult sau mai puțin corupte (ex. p. 53): Cine te-a ucis, İoldâșim? *Vala bîrbam, cardașim!* și formule obișnuite: *Baca, baca, ghiaura* (Cată, cată, ghiaurul!)...

b) un număr de vorbe turcesci ce nu le mai întilnim aiurea: ardalic (= odalic), baldag (= baltag), basceă (= bacceă), begu (= bey), buhaz (= bogaz), cafat (= cafas), ciorbagiü, colgiü, derea, dugialic (= ghigialic), gialap (= gelat+gelep), iortoman, refenea, tambură, terezie, zurbalic; și în fine, forme verbale unice: bulucesc, bulibășesc, căfenesc, ciobesc, mărățesc etc. și adverbiale: cerchezesc, deliesce etc.

Mai este de observat, că unele din turcismele proprii acestei colecțiuni au forma sêrbescă (cf. bascea, beg, dugialic...).

§ 110. Cunoscători ai graiului macedonien asigură, că sensul de „surveillant de la boucherie” ce răposatul Obdenaru dă vorbeii *baciă* la Români din Macedonia, e imaginară...

§ 111. Procedura de-a reproduce vorbele turcesci după transcrierea neo-grécă e destul de veche: Miron Costin întrebuințază deja alternativ *Habeș* și *Hambes*... Acestei curioase sisteme de transcriere îi se datorește existența unei vorbe imaginare, care se repetă în toate manualele noastre de istorie și care în fapt e o simplă eróre de transcriere. E vorba de *Talambașa*, pretinsul nume al calului boierit de Mavroghene (Fotino II, 175: Mavroghene, spre a-și bate joc de caftanuri și de boieri, a îmbrăcat cu caftan pe *un cal al sêu ce se numia Talambașa* și-i a dat titlul de Clucer). Vorba nu este altceva de cît transcrierea neo-grécă a lui TABLA-BAȘA adică *Ταμπλαμπάσα*: cf. Fotino II, 47: un cal împărătesc carele se chiamă *tablampașa*... Transcrierea eronată a traducătorului, răposatul Sion, a dat astfel nascere unui nume curat fictiv, un fel de idol istoric...

La formele intermediare maghiaro-turce adaogă:

beșchie (*bașchie* și *bestie*) 1. unéltă dogarului și a dulgherului: un fel de ciocan al cărui capăt este șanțuit (Damé, Terminol. 87, 89, 112); 2. un fel de ferestrău îngust și lung (în Moldova); — БИСКИ (d. turc. bičky), scie; bulg. serb. bičkila. V. Partea II: bischigiü.

captar, un fel de capac cu care se acoperă stupul: acest capac, adesea o strachină sau scafă (Damé, 75, 120), se mai numește și *cap-talan*; — KÁPTALAN și KAPTÁR „Bienenkorb” (d. turc. kaptar „capote” (d'une ruche) d. kapmak „couvrir” (V. capac). Din turcesce nu avem nici-un termen de apicultură.

La formele intermediare greco-turce: *mânătarcă*, un fel de ciupercă (*Agaricus*): — *μαντάρι* (d. turc. mantar „champignon”): finalul -că se datorește influenței analogice cu „ciupercă”.

HATIȘERIFUL d. 1802: citește 23 *Novembre* în loc de „23 *Octobre* din același an”.

BIBLIOGRAFIA. Adaogă următoarele trei opere în curs de publicație (primele două terminate):

Damé (Fr.), *Incercare de terminologie poporană*. București, 1896.

Materiale folkloristice, vol. I: *Poesii populare* publicate sub auspiciile Ministerului de Instrucțiune publică sub direcțiunea D-lui Gr. G. Tocilescu (în special ȚAPU, cântece din Oltenia, p. 1—500).

Tiktin (H.), *Rumänisch-Deutsches Wörterbuch*. 5 fascicule, 1895—1899 (până la *cela*).

II. la VOCABULAR

Abaiu — citește: *abaiu* n. în loc de *abai(e) f.*

aguș — adaogă: *Agușită*, în Oltenia (ȚAPU, 53: *Agușită* al lui Topală, Care-i mândru fără sémă și de revestit prin țară).

aliș — șterge: *iliș*.

ama — ȚAPU, 62: Bă Stoian, n'ai fost așa mare, *Ama* numele și-a fost mare...; adaogă: ngr. *amá*, mcr. *ma*.

anteriú — Var. (olténă) *hantiriú* (ȚAPU, 80: Dar am văduț pe mama lui Stanislav, Spelându-i zăbunele, *Tóte hantiriúle*).

arap — adaogă: ngr. *ἀράρης*, fem. *ἀράρησα*, n. *ἀραράνι*, negre, négresse; espèce de génie (myth. pop.); *ἀράρηδες*, staffi păzitoare de comori.

arbiú — adaogă: *arbiaș* (ȚAPU, 165: Și dă-mi ál fluer al tēu, Să-ți dau *arbiașul* meu).

arman — adaogă: și în jud. Tulcea (MATER. FOLKL. 1476: Din mânăunchi în snopi, Din snopi clăi, Din clăi în car, Din car pi *arman*)... *armănit*, treerat (Damé, Terminol. 56: treeratul în jud. Constanța se numește *armănit*, iar aria *arman*).

at — adaogă: pl. „hăi” (ȚAPU, 54: A pus trei *hăi* la coșare). Forma „hate” la Teodorescu e greșită.

babă — adaogă: 1. ngr. *μπμπάς* (forma *μπμπάκας* e probabil românescă: cf. suf. -că § 23); 2. fig. = babalfe (la o móră de vînt) Damé, Terminol. 162.

babalfe — adaogă: 1. la o móră de vînt (Damé, Terminol. 162); 2. (și *bubuluc*) tarac ce sprijinesce cóstele prispelor, în Bacău (Ib. 95) *băcan* — adaogă: *băcănesc*: hârtie *băcănescă* (Tiktin s. v.) și *băcănime*, Mold. *băcălime* „starea de băcan” (ibid.).

baçșiș — ȚAPU, 117: Ține, Dolfo, acilea, Mare *baçșiș* și-oiú da... Adaogă: *baçșișuesc* „a da un baçșiș” (JIP ap. Tiktin s. v.: administrația *baçșișuită* de rēi arendași).

badie — Sev. Nunta, 126 [orație]: Jderuri și papuci *imbadii* [= în badii], Perechea lor 5 lei.

baibazir (V. bașfir) și *baibazir*, stofe prețioase din cari se făceau haine sau cioltare domnesci, la Tătari: cf. Tiktin s. v.

balaban — adaogă: rut. sokol balaban „un fel de șoim de vîntătoare”; despre raportul vorbei cu slav. *bolovanu* (primitiv „butuc”). cf. Miklosich, Türk. Elem. I, 19.

balamale — (ȚAPU, 90: Cu picioru 'n ușa da, Din *balamale* sâria). Adaogă: *balemare* (Id. 151: Cu picioru că mi-i da, Ușa din *balemare* sâria) și *blagamale* (= *baglamale*: DAMÉ, Terminol. 98: *balamale* sau *blagamalele* ușei).

baltag — Var. olténă **baldac** (ȚAPU, 152: [Codrónu] Vindea calul, armele, Rămănea cu *baldacu* Numai cu șeua 'n spinare; 387: Și unde oiu găsi om bătrân, Să-î dau *baldace*...)

baș — adaogă: **baș-hamal**, primul hamal (BENGESCU ap. Tiktin: sînt al halei *baș-hamal*).

bazea — ȚAPU, 275: Cum și-o pörtă maică-sa Cu rochița de *bazea*... Adaogă: ngr. μπαζές (= ζιμτζου).

beiu — Var. (semi-literară) **beg**, în baladele oltene (ȚAPU, 60: La Cladova se ducea, La *begu* că se ducea; 62: *Begule*, Domnia ta, Frate nu mă judeca, Ca să fii tu la mâna mea.

beleziec — adaogă: mcr. (formă metatetică) bizilică „brățară“.

berechet — adaogă: 5. (ca adv.) à foison; mcr. „belșug“.

beșlii — vorba, ea și derivatele ei, revine adesea în baladele oltene (ȚAPU, 53: *Beșliii* că se strîngea, Ca căinii la zalhana; 55: Ce *beșliu* e pe pămînt, Măine să-î vöd pribegit; 56: Vestea la *beșliu* că 'mîl da, Toi pre cai gata era; 57: De la Izlaz până la Dii, Să dau lăfă la *beșliu*; 89: Frunzuliță de secară, Cât era *beșliu* în țară...) și în cântecele macedo-române (WEIG. II, 55: Tu să-î faci nouă fciori!.. Doi s'nă li pitrețem *beșliu*, Ta s'aruvescă cătăni și vești...); și ca adj. „voinic“ (ȚAPU, 58: Ce turc era mai bogat, La Stoian băgat argat; Ce turc era mai *beșliu*, La Stoian arhelegiū). Formele secundare: beșlegă (ȚAPU, 57: Să mă pul ghiuler mai mare Peste *beșlegii* din țară) și beșlegia (ȚAPU, 57: Să mă duc la Bucuresci, Ca să iaū ghiulera Și *beșlegia*).

bondoc — adaogă: **bundaci** (Dîmbovița) și **bunduc** (Mehedinți), nume taracilor ce sprijinesc cōstele prispelor (Damé, Terminol. 95, 100: tarasiū, gāsece, *bundaciū*, *bunducū*, dereciū, parmaciū, bubulu-ciū, urșiū, popondociū saū gorgozaniū).

bre! — vorba revine adesea în cântecele oltene (ȚAPU, 14: Iana că-î striga: A, *bre!* Moș-Crăciun, Că ești mai bătrân... 54: Am auđit, *bre*, Agus... 15: Și 'mî striga în gura mare: Dalei, surățico Stanco, *bre! bre!* D'ai făcut vre-odată bine, Fă-ți pomană și cu mine!)

bulibașa — adaogă: **bulibășesc**, a ajunge bulibașa (ȚAPU, 58: Dar Stoian Bulibașa, Căpitanul de Craina, De când s'a *bulibășit*, Haznale n'a mai venit).

bulucese — adaogă: (și **bulugesc**), în cântecele oltene (MATER. FOLKL. 825 [doină]: Nu ne duce ca pe noi, Ci ne duce ca pe boi, Legați în frîngii de tei, *Buluciți* ca nisce oi). Cf. WEIG. Rum. Dialekte, 83: *bulugesc*, a grămădi, a ataca.

huriū — CAP. 318: Constantin-Vodă s'aū tras de aū venit în țară, pentru că aū avut avuție încercată în *burie* în heleșteul de la Dobreni; DUM. 26: două-zeci *burie* cu praf. — Adaogă: **buriaș** (DUM 32: scōseră praful din 580 *buriașe*).

burghiū — MATER. FOLKL. 439: Fōie verde, mēr sālciū, D'aș fi gros ca un *burghiū*). Adaogă: **burghiaș** (ȚAPU, 37: D'un *burghiaș* că 'mî căta, Gaură 'n caic că da, Apa 'n dînsu că intra).

but — cit ngr. πούτι... .

butuc — vorba e o formațiune indigenă de origină obscură (cf. Schuchardt în Zeitschrift für romanische Philologie XV, 97-104).

buzdugă — adaogă: **buzdugénă**, în cântecele oltene (ȚAPU, 86: Cu 180 de buți, Tōte buți, *buzdugene* D'o 150 de vedre). Vorba „buzunar“ sună oltenește *pozunar* (ȚAPU, 92, 115).

cadîna — ZANNE IV, 287: „a sta ca o cadîna“, fără a face nici o trcbă (despre femeile leneșe).

cafás — Var. **cafát**, în cântecele oltene (ȚAPU, 104 : Sus în *cafát* se suia, Pe Dobrișan îl judeca, Cu cât capu n'ul lua; 111: [Letinu] Sus în *cafát* se suia, Cu ochianu se uita).

cafenea — adaogă: **căfenesc**, a bea cafea (ȚAPU, 69: Ei unde mergea La negră cafea, Dă se *căfenia*) și cafegiu (ȚAPU, 56: Cinci galbeni de aur scotea, *Cafegiului* dăruia).

călép — adaogă: **călepele** se numesc în Muntenia „sculuri“ (Damé, Terminol. 140).

calup — adaogă: 8. flórea ce se face la capétul stúlpilor, la casele de munte, în Prahova (Damé, Terminol. 99).

canara — adaogă: 3. în Moldova, pășune de îngrășat vitele pentru zalhana (cf. Tiktin s. v.): vite pentru *canara*.

capcană — vorba se află și în Psaltirea în versuri a lui Dosofteiu (XXIV, 51: Că tu 'm' vei scóte de *căpcană* Picidórele din cursă viclénă), care a luat vorba din rusesc.

capot — adaogă: **capoceliú**, îmbrăcat cu capotul său mantaua militară (formațiune originală analogică): cf. Doc. III, 506 (d. 1787): Postelnicii *capoceliú* și înarmați...

cărdășesc — adaogă: 2. (ironic) a snopi în bătăi, în cântecele oltene (ȚAPU, 55: Bestiú lui Abdulah Cu măciuei că-l *cărdășia*; 58: Când pe scară jos se da, Toți tureii că-l *cărdășia*) și **cardaș**, horă după masa de cununie, în Moldova (Sev. Nunta, 281).

casap — adaogă: **hasap** (Baronzi, 161).

cașcaval — ȚAPU, 116: Brânză dulce din sėdilă, *Cașcaval* din comanic, Cum stă bine la voinic. Adaogă: originea vorbeii italiene (cf. Tiktin s. v.): caș ce se anină de-a călarele (*a cavallo*) pe prăjini.

cășlă — adaogă: **cășlar**, cel ce strńnge fructul, în Moldova (IONESCU, Doroh. 370: *cășlarul* este tocnit cu 6½ galbeni pe an).

căștiú — cu sensul de „căștig“, într'un cântec olten (ȚAPU, 74: C'am vńndut cirediile Și-am bėut *căștiurile*).

catalf — adaogă: 2. (cf. Tiktin) se dice despre tutunul fin tăiat.

catifea — adaogă: **catifelat** (formă neologică: cf. fr. velouté) VLAHUȚĂ, Dan, 151 (ap. Tiktin): pielea femeii albă și *catifelată*.

catír — adaogă: 2. (și **calacatr** = ea la catír, în Moldova, bocănei (Tiktin s. v.).

cauc — adaogă (la 3): cf. bulg. serb. kalpak (igumenski).

cazan — adaogă: (ca adj.) roșiatie, despre fața lănei la oi (Damé, Terminol. 67: după fața lănei oile sńnt... negre sádea, *cazane* saú roșiatice, stogomane și lăi).

cazma — adaogă: 1. (în Mold.) hńrlețul ce slujesc la facerea șanțurilor; 2. (în Munt.) ífrnăcopul ce se întrebunțeză la seosul buturugilor (Damé, Terminol. 38).

cerchez — adaogă: **cerchezesce**, în cântecele oltene (ȚAPU, 128: Să mă tunđi *cerchezesce*, Să-m' lași chica deliesce; 151: Și mi-l tundeá sfranțuzesce, Și mi-l rádea *cerchezesce*).

chebe — în Brăila, zăbunul se numesc **gheboiú** (Dr. Manolescu, 181).

chenar — adaogă: 3. (sens arhaic literar) margine (DUM, 54: íșńnd din curtea unuí unehias ce-í era casa cam la *chenar*).

cherestegiú — citesec: KERESTEĐI...

chervan — adaogă: **caravană**, dric saú car funebru în Bucovina (MARIAN, Inmorm. 250: cel mai avuđi se due la grópă cu patașca saú *caravana*). Ca și rutėnul karavan, vorba romńnescă e o formă paralelă la „chiarvan“ saú chervan.

- chilă — turc. și KIL (de unde alb. kílă), dar ngr. κιλέκ.
 chişléc — citeşte: KYŞLYK . . .
- chiub — var. **chiabur**, deducţiune ulterioară d. pl. chiuburi (DAMÉ, Terminol. 74: în unele părţi se dice *chiaburi* la castrone).
- chiulhanagiū — citeşte: KŪLHANĜI . . .
- ciacâr — adaogă: 1. (despre boi) când împrejurul luminilor ochilor are un cercăn alb; 2. (despre cai) când are un ochiū albastru și altul negru (DAMÉ, Terminol. 28, 48).
- cialma — adaogă: 2. în Banat, conciuł miresei peste care se trage turbentul sau hobotul (Marian, Nunta, 239 și 705), formă și sens luate de la Sêrbił bânățeni.
- ciapraz — adaogă: (și **ciaprazar**), uneltă cu care se îndrepteză dinții ferestrăului (DAMÉ, Terminol. 115).
- ciardac — adaogă: 3. numele unei părți a morii de vînt (DAMÉ, Terminol. 162: *cerdacul*, pridvorul său tinda la mōra de vînt).
- ciaun — adaogă: (și **ciaon**), cumpēna orizontală a zidarului (DAMÉ, Terminol. 104).
- ciauș — adaogă: **ciaușesc**, a ajunge ciauș, în cantecele oltene (ȚAPU, 122: Măi ciauș, tu 'mī ești rēū, De când tu mi-ai *ciaușit*, Nici o slujbă n'ai făcut, Dar pe-asta ca s'o faci!).
- cicarie — adaogă: *cicariecul* din Moldova se numește în Muntenia „sucală“ sau „rodan“ și nu este altceva de cât o letcă pusă în mișcare de o rōtă (DAMÉ, Terminol. 140, 142).
- cigher — adaogă: **coghiriū** (V. Tikin s. v.) și **ghighir**, într'un cîntec oltēn (ȚAPU, 495: Trimetea la măcelari și lua *Ghighir* (fcați de țințari).
- ciob — adaogă: **ciobesc**, a se fărâma, într'un cîntec oltēn (ȚAPU, 402 [cîntecul nunului]: Luați-vē cuțitele, Că s'a *ciobit* lingurile).
- ciorbă — adaogă: **ciorbuliță**, diminutiv de gingășie (ȚAPU, 105: Ștuculiță, lunguliță, Bună este *ciorbuliță*).
- cișniū — citește: *ceșniū* în loc de „ceșnuī“.
- citarie — ȚAPU, 72: Și 'ți ia iie dintr'o mie, Rochiță de *citarie*.
- ciubuc — adaogă: **ciubucar**, uneltă de zidar sau de dulgher (DAMÉ, Terminol. 104: *ciubuc* sau *ciubucurul*, tiparul de tras ciubucuri pe zid: 115: după întrebuițare, rindēua se numește *ciubucar* sau lambar, mucheriū . . .).
- ciuruc — adaogă: (în Mold.) cădētūră de vită, bună de îngrășat pentru zalhana.
- civit — adaogă: 3. (în Bucov.) piatră vînētă (Marian, Serb. II, 16).
- cobuz — vorba, specială cîntecelor moldovenesci, a suferit curiose diformațiuni (**căpus**, **topuz**) în baladele oltene (ȚAPU, 195: *Copusul* de os mult cîntă frumos: 18: D'un *căpuț* de os Rēsuna frumos; 187: *Topuzu* de os Mult dice duios).
- condac — adaogă: 2. o parte a ferestrăului (DAMÉ, Terminol. 86: brațele ferestrăului, mâini, crăci, cotōie, mânere, *condace* . . .)
- curcut — adaogă: un fel de terciū.
- cutnie — vorba revine în cantecele oltene sub Var. (corupte) **cuhnie** și **cutie** (ȚAPU, 67: Și rochiță de *cuhnie* Și briū lat din Țaligrad; 70: Și rochiță de *cutie*, Brîū lat din Țaligrad).
- dairea — adaogă: **daragiū**, toboșar (ALEXANDRESCU, Dicț. jud. Vâlcea, p. 532: chindia s'a introdus de curînd și se cîntă de lăutarī, însoțiți pe un-le locuri de câte un toboșar sau *daragiū* [vuvă]); — vorba corespunde unei forme turcesci analogice DAIREĜI.
- deliū — adaogă: **deliesce**, cum purtau deliī (ȚAPU, 129: Și frumos mi-o tunde, Ș'o tunde cerchezesce Și-ī lăsa chica *deliesce*).

divan — adaogă: **divănaș** = divanist (ȚAPU, 209: Voi boierilor, Și voi, *divănașilor*... Până 'n ziua să v'afiați..)

doldora — ȚAPU, 77 (d. Teleorman): Cerșesc săracele Pe toate ulițele Cu traistele *doldora*

dughiană — adaogă: **dughine'**, diminutiv de gingășie (ȚAPU, 67: Dar un turculeț mititel... Sède 'n *dughinel*).

duium — într'un cântec din Prahova (ȚAPU, 75: Umbla turcii tot d'aiurea, D'aiurea prin păduri, Tot *duiumuri* pe drumuri).

dulamă — adaogă: **dulămiță**, diminutiv, haină domnescă sau haiducescă, în cântecele oltene (ȚAPU, 158: Na de la mine astă *dulămiță*... Să-mi dai al cojoc mare lătos; 392: Scólă, mândro, de mă gătesce... Și-mi croesce *dulămiță*. Verde ca fôia de viță).

durbac — adaogă: 2. (și **durbacă**) lada sau cutia téscului de struguri, numită și „țarc“ (Damé, Terminol, 82).

fanar — adaogă: 2. o parte a morii de vînt, numită și „prinelul“ sau „vâlugul“: în Tulcea îi se dice **fanar**, iar în Covurluiú și Constanța **fenor** (Damé, Terminol, 162, 163).

firman — adaogă: **firmanaș**, într'un cântec din Teleorman (ȚAPU, 58: Dară Hanu C'auđia, D'un *firmanaș* că 'mi scria. Cu slova că furnica, Să-i se cređă vorba).

fudul — adaogă: falnic, despre cai (MARIAN I. 49: Incălecat'a surul, Surul aprig și *fudul*).

gărbaciú — adaogă: **sgărbaciú**, în cântecele oltene (ȚAPU, 4: Când friu-l slobodja Cu *sgărbaciú* l'amelința; 72: Cu sfîreú *sgărbaciú*l Pe fața obrazului). Forma bucovinénă **corbaciú** (= harapnic ap. Marian, Serb. I, 14) e luată din rutenesce.

gelat — vorba revine (sub formele **gialap** și **gialáp** [un compromis gíalat + gelep] în cântecele oltene (ȚAPU, 64: Chip *gialápului* făcea Și-I dete capul alătura; 66: La *gialápi* el poruncia, Capul lui Drăgan să-l ia; 106: La *gialápi* că poruncia Să-l taie căpêșina; 182: Doi *gialápi* că trimetea Și pe Corbea 'l aducea). Sensul de „Muscicapa“ e bănățen (Marian, Ornitol. I, 428) și deci luat din sêrbesce.

ghebreă — adaogă: **chebreă** (ȚAPU, 151: De căpêstru că mi-l lua, Și afară că mi-l scotea, Cu *chebreă* că 'l ștergea).

ghigélic — Var. (olténă) **dugialic**, cu sensul de coafură domnescă: 'vorbă identică și „ghighelic“, după rostirea sêrbescă „diegeluk“ (ȚAPU, 149: Poftesc caftan de 'mpêrăție Și *dugialic* de Domnie).

giubea — adaogă: **giubelușă**, diminutiv alătura cu „giubeluță“ (ȚAPU, 262: Strășióra 'mi pică, *Giubelusa* 'mi strică).

giurgină — Var. (olténă) **gherghină**, într'un proverb d. Vâlcea (ZANNE IV, 413): „a juca gherghina“, a fi belșug, când merge anul bine și tótlă lumea e veselă. Vorba e o asonanță populară cu „gherghină“.

hahan — adaogă: măcelar, în genere, într'un cântec din Covurluiú (MATER. FOLKL. 729: Măcelaru turcilor. *Hahamu* jidanilor... Cf. ȚAPU, 75 [din Prahova]: Măcelaru turcilor, Chisăgiú ovreilor).

hambar — adaogă: **hambaraș**, lada morii în care curge făina, în Tulcea (Damé, Terminol, 153, 155).

hergheligiú — Var. (olténă) **arghelegiú** (ȚAPU, 58: Ce ture era mai bešliú la Stoian *arghelegiú*).

hindichiú — adaogă: 3. jghiabul téscului de struguri numit și „gârliciú“ (Damé, Terminol, 82).

hunie 1. în Moldova, pîlnie (TARIF 1761: *hunie* cîntarul 50 bani); 2. în Muntenia, unéla dogarului numită și „leică“ (Damé, Terminol, 85); 3. sens arhaic și exclusiv literar: vale îngustă, ca o pîlnie (Ist.

1715, p. 40: este ca o *hunie* vale strîmtă, care *hunie* pogoră în marginea mării; 55: bogaz, *hunie*, seiș, pogoriș; — HUNI, entonnoire (d. gr. *χωνί*); bulg. serb. huniia, mer. honie „urcior” (= ngr. *χωνί*).

iatagan — Var. (oltene) **atagan** și **iatan** (ȚAPU, 156: Pe la șele buzdușane, La briu cu *atagane*; 73: Cu latul *iatanului* Tot în lungul trupului).

ienicer — Var. (corupte) în cântecele Oltene: **ianginer** și **nicen** (ȚAPU, 57: *Ianginert* că-mi audia... 85: Turcilor, pasfilor, Și măimari, nicenilor...).

imurluc — adaogă: imurlucul se îmbracă în Oltenia sub cortel (Damé, Terminol. 186); cf. ȚAPU, 384: Și mi croiesc *imurluc* Verde ca frunza de nuc.

iortoman — în baladele oltene: **iortoman** și **ortoman** (ȚAPU, 11: Dar al voinic *ortoman*, P'al eal bun și *ortoman*... 12: Măi, voinice *iortomane*, Bate murgu, ține drumu...) precum și **iortomănos** (ȚAPU, 8: Un voinic *ortomănos*, C'un cojoc mare lătos). Căderea lui *i* inițial e o particularitate mai ales oltenă: cf. Alomița, asomie, atagan (în cântecele din Oltenia).

ișlie — vorba revine într'un cântec d. Tulcea (MATER. FOLKL. 1472: Doi-trii frați ai lui, Cu *ișlie* 'n brîi...)

lalea — Var. (oltene): **lala**, **lelea** și **lelie** (ȚAPU, 23: Fôie verde ș'o *lelea*, D-deu că-l asculta... 747: Fôie, fôie și o *lelie*, Daoleo, dragă Marie... MATER. FOLKL. 1253: Frunză verde de *lalale*, Se uita pe drum la vale...).

lefa — **lefea**, și în cântecele oltene (ȚAPU, 80: Săva!-Aga al Diului, Mustafa de la Baba, Care le împarte *lefeua*...)

mahalagiū — adaogă: (adj.) din mahala (ȚAPU, 133: Că Turcii silnicii, Căinii *mahalagiū*, Averea mi-au jetuit...).

maidan — adaogă: locuțiunea „a face maidan”, a încera calul, în cântecele oltene (ȚAPU, 148: Dară Corbea ce-mi făcea Pê Roșu că 'ncăleca, Pușintel *maidan* făcea, Până când bine 'nferbînta).

martac — adaogă: **mărtăcesc**, a propti cu martacii, într'o ghicitoare oltenă despre „opincă” (ȚAPU, 536: Am o casă desvelită, Intâi o *mărtăcesc*, La urmă o 'nvelesc).

melez — în loc de „Basarabia” a se citi „Moldova” (TARIF 1792: *melez* și halali, topul 30 bani).

moșmone — ȚAPU, 339: Maica mea e vrăjitoare, la dășagii la spinare, Plcă 'n sat după *moșmone*.

năstrapă — adaogă: **năstrăpat** adv. în locuțiunea „a călea năstrăpat” (=a călea în strachini său farfurii), în cântecele oltene (ȚAPU, 53: Călea rar și *năstrăpat*, Cum e lui Topală drag; 97: Priscovănu cel bogat, Boier mare și aședat, Călea rar și *năstrăpat*).

năzuros — adaogă: 2. (despre cai) când se sperie de te miri ce.

odalic — Var. **ardalic** și **ardalip**, în baladele oltene (ȚAPU, 102: La ciobani că poruncia, Oișele le pornia, Cam cu căinii, Cam cu ciobanii, Cam cu *ardalicu* tot; 104: Dar Dobrișan e'a sosit, Cam cu oi, Cam cu miei, Cam cu ciobanii, Cam cu *ardalip* cu tot; 105: Să mi-l aduei poruncia, Cam cu oi, cam cu ciobanii, Cam cu *ardalic* cu tot).

papuc — adaogă: la o casă țărănească, florea ce se face la căpătul stîlpilor (Damé, Terminol. 90).